

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יתרו

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טז

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

לזכרון

הרבנית הצדקנית

מרת חיי מושקא

ע"ה ז"ל

בת כ"ק אדמו"ר

אור עולם

נזר ישראל ותפארתו

צדקת ה' עשה

ומשפטיו עם ישראל

ורבים השיב מעון

מרנא ורבנא יוסף יצחק

וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

נפטרה ביום הרביעי פ' משפטים

כ"ב שבט, שנת ה'תשמ"ח

ת' נ' צ' ב' ה'

אשת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

היי שותף בהפצת עניני 'משיח וגאולה'!!!

להקדשות ולפרטים נוספים:

טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)

אימייל: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

א. הסיפור על עצת יתרו, והתמיהה על כך

בפרשת השבוע¹ מסופר, שכאשר ראה יתרו את משה רבינו יושב „לשפוט את העם... מן הבקר עד הערב“, הוא טען כלפיו: „מדוע אתה יושב לבדך וכל העם נצב עליך מן בקר עד ערב... נבול תבול גם אתה גם העם...“², ונתן לו את העצה „ואתה תחזה...“³, שמשא יבחר שרי אלפים וכו' שישפטו „בכל עת“, ורק את „הדבר הגדול יביאו אליך“, ועל-ידי כך „ויכלת עמוד וגם כל העם הזה על מקומו יבוא בשלום“. ידועה התמיהה בענין זה⁴: כיצד ייתכן, שמשא רבינו „רעיא מהימנא“ של ישראל לא חשש בעצמו שאופן הנהגתו יכול להביא לידי „נבול... העם...“, ולא עלתה בדעתו העצה הפשוטה ביותר למנות שופטים שיעזרו „לשפוט את העם“, ורק יתרו כהן מדין, אשר הגיע לזמן קצר, הבין והציע זאת?

[ידוע מאמר העולם ועמא דבר⁵, „א גאסט פאר א ווייל, זעט אויף א מייל“ (=אורח לשעה קצרה רואה למרחק מיל), אך חסד-חלילה לומר על משה רבינו, אשר הקב"ה עצמו בחרו להיות רועה ישראל מרגע היוולדו⁶, וכבר היה רועה נאמן של ישראל בפועל זמן ממושך⁷, שהוא לא ידע דבר זה עד שיתרו העירו על כך].

מכך מובן, שמשא סבר – ואכן זוהי האמת מצד דרגת משה – שהוא יכול, וצריך לעסוק בשפיתת העם בעצמו⁸, הן „דבר הגדול“ והן „דבר הקטן“, והדבר לא יזיק לו ולא לבני

(1) ית, יג ואילך.

(2) שם, כא ואילך.

(2*) ראה עקידה, אברבנאל, ש"ך עה"ת ועוד כאן.

(3) ראה ברכות מה, א. סוגיית ב"ק (צב, א ושם).

(4) ראה דחז"ל עה"פ (שמות ג, א) ומשה ה' רועה.

שמו"ר פ"א, ית, שם, כא.כב. כד.

(5) להעיר משמות ב, יא: ויגדל גו' ויצא אל אחיו גו'.

וראה הידועות בשמו"ר (שם, כז, ושי"ג) בן כמה שנים ה' אז.

(6) ראה פרש"י דברים (א, ט. מספרי שם. וראה דב"ר

פ"א, י"א): אפשר שלא ה' משה יכול לדון את ישראל כו'.

ישראל, כך ש„ויכלת עמוד וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום“.

הוכחה נוספת לכך שדרכו של משה „לשפוט את העם .. מן הבקר עד הערב“ היא דרך אמיתית על-פי התורה, ובודאי תמנע את „נבול תבול...“, ניתן ללמוד ממאמר חז"ל⁹ שהשם „יתר“ (או „יתרו“) הוא „על שם שיתר פרשה אחת בתורה ואתה תחזה“.

מדיוק של חז"ל „שיתר פרשה אחת בתורה“, ולא שהוא זכה שהפרשה „נאמרה (או נכתבה)“ על ידו (ביטוי הקיים לגבי פרשיות אחרות בתורה¹⁰), מובן, שבאמצעות יתרו לא רק נתגלתה פרשת „ואתה תחזה“, אלא יותר מכך: יתרו גרם להוספה בתורה – באמצעותו נוספה לתורה פרשת „ואתה תחזה“, שלא היתה לפני כן בתורה מצד עצמה¹¹.

מכך מובן, שלפני שגרם יתרו לתוספת זו בתורה, הרי מצד תורת-אמת עצמה, לא היה קיים סדר ההנהגה של „ואתה תחזה“, אלא

(7) פרש"י ריש פרשתנו. ממכילתא שם. שמו"ר (פכ"ז, ח).

תנחומא פרשתנו ד. ספרי ופרש"י בהעלותך י, כט. ועוד.

(8) כ"ה בספרי ושמור"ר שם. פרש"י בהעלותך שם*.

ואולי יש לתווך, שמקודם נקרא „יתר“ (ע"ש העתיד –

ראה רע"ב. לבוש האורה, דברי דוד ועוד לפרש"י ריש

פרשתנו), ולאחרי עצתו בפועל כו', הוסיפו לו את וא"י,

ע"ש (הר"ת של) הפרשה „ואתה תחזה“.

(9) ספרי ופרש"י בהעלותך ט, ז (ח). פינחס כו, ה. ב"ב

ק"ט, א. סנהדרין ח, א.

(10) בספרי (שבהערה 7) „והלא אף בידי משה היו מסיני

.. ולמה נתעלם מעיני משה .. כדי שיתלה הדבר ביתרו“

– אבל מזה שבגד"ז נקט הלשון „שיתר פרשה כו“ משמע

שבפרשתנו ה' ענין של יתרון בתורה, כפפנים. וראה לקמן

הערה 50.

וראה באריכה – ע"ד החסידות – אזה"ת ריש פרשתנו,

ד"ה ויאמר משה תש"ט פ"ז – שיתרו פעל בתורה הענין

דיתרון האור שבא מן החשך דוקא, והו"ע שיתר פרשה כו'.

(*) בכמה דפוסים לפנינו איתא „יתר“ (וכן גרס גם ברבעה"ת

(הדר זקנים. וראה גם דעת זקנים) ורבי"א ריש פרשתנו. אבל

בדפוסים הראשונים ורוב כתי"ר רש"י, וכן בכ"כ מפרשי רש"י

(רע"ב, רא"ס, דברי דוד ריש פרשתנו) הגירסא – „יתרו“.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת „האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה“.

מעין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת „מכון לוי יצחק“ בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי „ועד להפצת שיחות“.

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת „מכון לוי יצחק“ בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על תניינים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

„אהלי תורה“, ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך „אהלי תורה“, ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

. . . מזה ישנו הלימוד לנשי ובנות ישראל בכלל, ובמיוחד – להשלוחות תחייה דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – שהתאספו כאן יחדיו מכל קצוי תבל בה"כינוס השלוחות העולמי". . . בזמננו זה, הרגעים האחרונים לפני הגאולה – להתעורר בעצמן ולעורר את כל נשי ובנות ישראל אודות גודל הזכות דנשי ובנות ישראל להבאת הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, שבאה "בשכר נשים צדקניות שיש בדור"5, כנ"ל.

לעילוי נשמת

ר' הירש ב"ר אשר הכהן ע"ה העכט
נפטר ביום כ"ף שבט ה'תשע"ד
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י יו"ח שיחיו

* * *

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' מאיר בן הרה"ח ר' חיים ארי' לייביש ע"ה שטרסבורג
נפטר ביום כ"ף שבט ה'תש"ס
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י חתנו ובתו

הרה"ת ר' שלום דובער הלוי וזוגתו מרת טובה שיחיו
ומשפחתם שיחיו לוין

לקוטי

יתרו

שיחות

משה היה צריך לשפוט את העם בעצמו על כל ענין¹¹. זוהי הסיבה לכך שמשה רבינו, שכולו תורה, נהג כך.

אך לפי זה אין מובן מצד שני: אם גם על-ידי דרכו של משה תיתכן מציאות של „ויכלת עמוד וגם כל העם הזה על מקומו יבוא בשלום“, מנין התחדש החשש של יתרו, שהנהגת משה עלולה להוביל לידי „גבול תבול...“ ו„כבוד ממך הדבר“^{11*}?

ב. ענין זה דומה לענין שבבקשת ישראל „ואת תדבר אלינו“

הענין בקשר לטענת יתרו, לאחר (הלוחות השניות של) יום הכיפורים¹², שמשה העריך את עצמו ואת ישראל, שלא כמשתמע מטענת יתרו, שביכולתם ומחובתם להישפט על-ידי משה בעצמו, וללמוד ממנו רק את „חוקי האלקים ואת תורותיו“¹³, ואת משפט הדבר הגדול –

דומה לענין הנמצא לפני-כן, מיד לאחר עשרת הדברות (לוחות ראשונות), בקשר לישראל, שטענו שאין ביכולתם לשמוע את „קול ה' אלקינו עוד“¹⁴, ובקשו ממשה „ואת תדבר אלינו“¹⁵, ואשר על כך טען משה, (כפי' רש"י) שמשמעותה של „ואת“ – לשון נקבה – היא „התשתם את כוחי כנקבה שנצטערתי עליכם ורפיתם את ידי .. וכי לא היה יפה לכם ללמוד מפי הגבורה ולא ללמוד ממני“.

כלומר, לפי הערכתו של משה את ישראל, היה עליהם לרצות ולשאת לימוד תורה „מפי הגבורה“, אך הקב"ה קבל את טענת ישראל „היטיבו כל אשר דברו“¹⁶, כמו במקרה שלנו,

שהקב"ה הסכים¹⁷ לעצת יתרו, כך שהענין הפך לפרשה בתורה.

גם כאן קשה להבין: ההבדל בין דרגת ישראל כפי שהוערכה על-ידי משה (שביכולתם ללמוד מפי הגבורה) לבין דרגתם למעשה (שהם זקוקים ללימוד מפי משה) הוא עצום, [כפי שמוכן מכך, שההתוודעות למצבם גרמה למשה ל„התשתם את כחי כנקבה“]

וכיצד ייתכן לומר, שמשה רבינו, הרועה ומפרנס של כלל ישראל, לא העריך, כביכול, כלל לפי האמת את מצב צאן מרעיתו?

ג. כאשר משה מביט על ישראל, הן בדרגה גבוהה יותר

אחד מן הדברים שניתן לומר על כך הוא: אין הכוונה לכך, שמשה רבינו טעה, ח"ו, בהערכת מצבם של ישראל, אלא הכוונה היא, שכאשר משה רבינו מביט על ישראל, כאשר הם נמצאים יחד עמו¹⁸, הם אכן באמת בדרגה גבוהה יותר, כך שביכולתם ללמוד תורה מפי הגבורה, כיוון שמשה מרוממם ומקרבת אל הדרגה שלו¹⁹, ולפיכך כשם שהוא למד תורה מפי הגבורה, כך הוא משפיע שגם ישראל יוכלו ללמוד מפי הגבורה.

אך ישראל טענו: יכולתם ללמוד מפי הגבורה נובעת מכך שמושה מרוממם לדרגה זו, אך הם מבקשים „לקבל“ את התורה בכלי ההבנה וההשגה שלהם, בכוחם העצמי^{19*}, במצב שבו הם שרויים מצד עצמם. על כך

(17) ראה פרש"י (ממכילתא) פרשתנו (שם, יט. שם, כג) „המלך בגבורה“. וראה פרש"י דברים (שם, ט. שם, יב. מספרי שם): לא מעצמי אני אומר לכם אלא מפי הקב"ה. (18) להעיר ממחז"ל (ברכות ה, סע"א) לעולם ידור אדם במקום רבו שכל זמן כו'.

(19) ראה בנוגע לדורו של משה – ע"ד הקבלה: ע"ח ש' הכללים פי"א. ש' הפסוקים ר"פ שמות. ועוד. וראה לקו"ת בהעלותך לא, ד. (19*) להעיר ממחז"ל רוצה אדם בקב שלו מט' קבין של חבירו (ב"מ לח, א).

אמר הקב"ה, "היטיבו כל אשר דברו", כי באופן כזה תיקלט התורה בפנימיותם.²⁰

ד. ההסבר ל"חולשתו" של משה

בכך יובן הביטוי "התשתם את כוחי כנקבה", שאיננו מצביע על רגש של צער – "נצטערתי עליכם" – אלא מדגיש בעיקר את הענין של החולשה ("ורפיתם את ידי"), אשר לכאורה קשה: כיצד מתאימה לכאן חולשת כחו של משה? ההסבר לכך הוא: כדי שמשה רבינו ילמד תורה את ישראל לפי רצונם – "ואת תדבר אלינו" – היה עליו לרדת מדרגתו^{20*}, כי אם תאיר אז דרגת "משה" בגלוי במלוא עוצמתה, יתרומו ישראל לדרגת משה, והם יצטרכו ללמוד "מפי הגבורה", ולא "ממני", ממשה. לפיכך היתה מוכרחה להיות לפני כן חולשה וירידה בדרגת משה^{20*} – תש כוחו של משה כנקבה – ועלידי כך הוא יכול היה להיות "ממוצע" בין הקב"ה לישראל, ולהעביר להם את דבר ה'.

ה. משה סבר שישראל צריכים ללמוד את כל התורה ממנו

כאשר הגיע הזמן שמשה יתחיל ללמד תורה לישראל, לאחר שהוא קבל את התורה מפי הגבורה בהר סיני, ולאחר נתינת לוחות שניות ביום הכפורים, הוא סבר, שאת כל עניני התורה צריכים ישראל לשמוע ישירות ממנו²¹. כיוון שמשה למד את התורה "מפי הגבורה" ממש, אין אדם זולתו יכול להעביר את דבר ה'.

(20) להעיר ממחז"ל לעולם ילמוד אדם תורה במקום שלבו חפץ (ע"ז יט, א).

(20*) ראה סה"מ תרכ"ח ע' טו. ובארוכה לקו"ש ח"ח שיחה ב' לפ' בהעלותך.

(21) ראה ספרי ורש"י דברים (שם, יד) – בנוגע למינוי השרי אלפים ב' – "ממי נאה ללמוד תורה ממך או מתלמידך ב' ממך שנצטערת עלי' ב'". ולהעיר מ"סדר תורה" (עירובין נד, ב. פרש"י תשא לד, לב) שגם "ביד כל העם (ה' עכ"פ פעם) אחד" משה עצמו.

לישראל באופן מושלם ומאיר כל-כך²². יתר-עליכן: משה הוא "אנכי עומד בין ה' וביניכם... להגיד לכם את דבר ה'²³, ושכינה מדברת מתוך גורנו של משה^{23*}, ולפיכך, כאשר שומעים ישראל תורה מפי משה, הרי זה כאילו "מפי הגבורה"²⁴.

[זהו ההסבר לדיוק בלשון שבתשובת משה לטענת יתרו (מדוע הוא שופט לכדו את העם) – "כי יבא אלי העם לדרוש אלקים"²⁵, וכפי שמפרש זאת רש"י, "לשאול תלמוד מפי הגבורה". כלומר, ישראל לומדים ממשה – "תלמוד מפי הגבורה"^{26*}].

זאת, ועוד: כיוון שמשה מרומם את ישראל ומקרבם לדרגתו שלו, הם יקבלו את התורה מפיו, כפי שהוא קבלה מפי הגבורה.

ועליפי החסידות: דרגת משה היא "ראיה"²⁷ – הוא קבל תורה מפי הגבורה באופן של ראיה²⁸. ובנוסף לכך, שאין להשוות בין קבלת דבר ממי שראה זאת בעצמו, לבין קבלת דבר ממי ששמע על כך בלבד, (כמאמר חז"ל^{28*} אינה דומה ראיה לשמיעה), הרי משה הביא, עלידי הגבוהת ישראל, לכך, שגם אופן קבלת הדברים עלידים

(22) ראה עירובין שם: כיון דמשה מפי הגבורה גמר מסתייעא מילת'.

ולהעיר מפרש"י במדבר (ג, א), "נעשו אלו התולדות שלו שלמדן מה שלמד מפי הגבורה". וראה בארוכה לקו"ש חכ"ג ע' 11 ואילך, (שגם) מטעם זה, הענין ד, "כל המלמד כו' ילדו" הוא בעיקר גבי משה [שלכן כותב רש"י, "נעשה אלו התולדות שלו", ולא רק (כמ"ש לפנ"ו), "כאילו ילדו"] – כי ענין הלידה (מציאות חדשה) שנעשה ע"י "מלמד בן חבירו תורה" הוא מצד "פי הגבורה" שבתורה, וזה ה' בעיקר גבי משה, "שלמד מפי הגבורה", וראה לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 193.

(23) ואתחנן ה, ה. (23*) נסמן בלקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 69 הערה 5. ועוד.

(24) ראה רמב"ם הל' חגיגה פ"ג ה"ז בסופה. (25) פרשתנו שם, טו.

(26) ראה גם מרכבת המשנה למכילתא שם. ולהעיר ממחז"ל (סנהדרין יט, סע"א. הובא באלשיך כאן), "לא לפנינו אתה עומד כו'".

(27) ראה לקו"ש ואתחנן ב, ד ואילך.

(28) להעיר ממחז"ל שבעת מ"ת היו כל ישראל רואים את (הקולות) – הנשמע (פרש"י פרשתנו כ, טו – ממכילתא שם).

(28*) ראה מכילתא פרשתנו יט, ט.

מיט זיק פאָר] הגמר והסיום ד"מעשינו ועבודתינו"¹ של בנ"י במשך כל הדורות שלפני זה, לסיים את הבירורים האחרונים בגלות, ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר² – "לצחצח את הכפתורים"; עבודתנו מתבטאת בהבאת הגאולה בפועל עבור דורנו ועבור כל הדורות שלפני זה! זאת אומרת, שבדור זה מסיימים את מעשינו ועבודתנו של בנ"י במשך כל הדורות.

. . . בדורו של נשיא דורנו גופא ישנם כמה שלבים ותקופות, ובכללות – שלושה שלבים: (א) יום עשירי לחודש אחד עשר (יו"ד שבט ת"ש יו"ד) – סיום התקופה של עבודת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין. (ב) היום למחרתו – יום אחד עשר לחודש אחד עשר (היום השלם הראשון לאחר ההסתלקות), ובמיוחד בשנת עשתי עשר (תשי"א)³ – כשהתחיל ההמשך והחידוש של תקופה חדשה ו"נתלו המאורות" של הדור השביעי מאדה"ז (או הדור התשיעי מהבעש"ט). (ג) התקופה לאחר הסתלקות בתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר ביום כ"ב לחודש אחד עשר (כ"ב שבט תשמ"ח).

. . . יום העשירי בחודש האחד עשר קאי על סיום וגמר העבודה של בירור ה"שיריים" האחרונים של הגלות, "לצחצח את הכפתורים".

. . . היום למחרתו – יום אחד עשר לחודש אחד עשר – מציין שנוסף ולאחרי העבודה דיום עשירי בחודש אחד עשר, משיגים ומתעלים (ע"פ הכלל ד"מעלין בקודש"⁴) גם להגילוי (יום) דאחד עשר.

. . . ובזה גופא מגיעים אח"כ לדרגא גבוהה עוד יותר – שאוחזים כבר לאחר סיום עבודת כל הבירורים, ואף כבר "צחצחו את הכפתורים" וכו', וצריכים רק להיות מוכנים לקבלת משיח צדקנו – השלימות דאחד עשר (לגמרי שלא בערך לעשר) . . . כמרומז בכ"ב שבט . . . אחד עשר בכפליים.

. . . אחרי כ"ב שבט (יום הסתלקותה של בתו) נפעל השלב האחרון בהכנת העולם (כדירה לו יתברך בתחתונים) להגאולה . . . שלימות ענין זה נעשה ע"י ובשכר נשי ובנות ישראל.

אָז מ'האַלט שוין נאָך דעם סיום העבודה פון אַלע בירורים, און מ'האַט שוין אויך "צוגעפּוצט די קנעפּ" וכו', און מ'דאַרף נאָר שטיין גרייט צו מקבל זיין משיח צדקנו – די שלימות פון אחד עשר (אינגאַנצן שלא בערך צו עשר) . . . כמרומו אין כ"ב שבט . . . אחד עשר בכפליים.

. . . נאָך כ"ב שבט (יום הסתלקות פון בתו) האָט זיך אויפגעטאַן דער שלב האחרון אין צוגרייטן די וועלט (אַלס אַ דירה לו יתברך בתחתונים) צו דער גאולה . . . שלימות ענין זה קומט ע"י ובשכר נשי ובנות ישראל.

. . . דערפון האָט מען דעם לימוד פאַר נשי ובנות ישראל בכלל, ובמיוחד – פאַר די שלוחות תחינה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – וועלכע האָבן זיך דאָ צוזאַמענגעקליבן מכל קצוי תבל אין דעם "כינוס השלוחות העולמי" . . . בזמננו זה, די לעצטע רגעים פאַר דער גאולה – צו מעורר זיין זיך און אַלע נשי ובנות ישראל וועגן דעם גודל הזכות פון נשי ובנות ישראל צו ברענגען די גאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, וועלכע קומט "בשכר נשים צדקניות שיש בדור"⁵, כנ"ל.

(משיחות ש"פ יתרו, כ"ף שבט, וליל יום ב' פ' משפטים, כ"ב שבט תשנ"ב)

(5) יל"ש רות רמז תרו בסופו (ממדרש זוטא רות).

דורנו זה הוא הדור האחרון של הגלות והדור הראשון לגאולה – כפי שכ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא הכריז והודיע כמ"פ, שכבר סיימו הכל ועכשיו צריכים רק לקבל את משיח צדקנו בפועל ממש – במילא מובן, שאם בינתיים הי' ענין של הסתלקות, כפי שהי' בכ"ב שבט ארבע שנים לפני זה (שנת ה'תשמ"ח), ה"ז אך ורק בכדי לפעול את העלי' היחידה שנותרה – העלי' דהגאולה האמיתית והשלימה.

. . . דובר ריבוי פעמים שהחידוש והעילוי הנפלא של דורנו – הדור האחרון של הגלות והדור הראשון לגאולה – שהוא משקף [ער שטעלט

ממשה²⁹ תהיה בדרגה של ראייה³⁰.

ומסיבה זו, שישראל מקבלים את השפעת התורה ממשה באופן של ראייה, יכול, וצריך, רק משה בעצמו ללמד את ישראל תורה, ולשופטם בכל עניניהם, "ויכלת עמוד³¹ וגם כל העם הזה על מקומו יבוא בשלום".

1. יתרו ראה את ישראל במצבם העצמי

וזאת היתה פעולת יתרו:

יתרו בא מארצו, ובהיותו גר וכו', העריך את דרגת ישראל מצד עצמם, ולא במצב שמשה מרוממם לדרגתו. לכן הוא טען, ששפוטת העם אינה יכולה להעשות עלידי משה לבדו:

בענין לימוד התורה, כאשר ישראל באים ללמוד, "את החוקים ואת התורות..." את הדרך ילכו בה ואת המעשה..."³², אפשרי לומר, שהלימוד עצמו משפיע ואז מתעלים ישראל לדרגת משה, ולומדים בדרגתו, ולפיכך ייתכן, "והזהרתה" (משה) אתהם את החוקים..."³².

אך כאשר הם באים להשפט על העסקים שלהם, וליישר, "דברי ריבותם"³³, הרי אז אין הם ב"עולמו" של משה, ואין הם מסוגלים להתעלות ולקבל, וללמוד³⁴ את משפט התורה בדרגת משה³⁵.

(29) ראה רמב"ם הל' יסודות ספ"ח: נבואת משה רבנו כו' שראית בעיניך כו'.

(30) ראה לקו"ת שם (ג, ד) דבחי' רא' דמשה היא מצד זה שדרגתו יסוד אבא – דוד המלך שייכים ליסוד"א (ראה מקומות שנזכרו בהערה 19).

(31) ע"ד זה שילמד משיח תורה את כל העם כולו אף שיהיו "ריבוא רבבות אנשים וכו'" כי יהי' לימוד באופן של רא' (לקו"ת צו יז, א"ב (וראה שם: ועד"ז ביקש משה כו'. וראה לקו"ת ואתחנן שם, ג). ד"ה וידבר אלקים (הב') תרצ"ט בתחלתו וסופו).

(32) פרשתנו שם, כ. וראה לעיל הערה 21.

(33) רש"י שם, יט.

(34) כלשון חז"ל (כנ"ל הערה 21), ממי נאה ללמוד תורה". ולהעיר מברכות (ו, א. הובא בש"ך עה"ת פרשתנו כאן). "דדינא נמי היינו תורה" (ו, "אריא שכינה").

(35) וגם מצד דרגת התורה – מכיון שענין המשפט הוא כמו שהתורה "יורדת" לדון בעניני העולם (ולא כמו"ש

אך המצב הוא, שכאשר בעלי"הדין עומדים לפני משה, הרי עצם עובדה זו מרוממת מעסקיהם, עד שביכולתם לקבל וללמוד³⁴ ממנו את משפט התורה באופן של דרגת משה. [כפי שמבין אפילו "בן חמש למקרא", שכאשר הוא נמצא בחדר עם ה"מלמד" – שונה הדבר מכפי שהוא נמצא לבדו, ועסוק בצרכיו].

בכל זאת הסכים הקדוש-ברוך-הוא לעצת יתרו, כי יש לדאוג גם למצבם של ישראל לאחר כניסתם לארץ ישראל³⁶, כאשר "הנך שוכב... וקם העם הזה..."³⁷, שגם כאשר הם לא ילמדו תורה מפי משה ויתעלו באמצעותו, גם אז תגיע אליהם התורה, שהיא תמיד דבר ה', באמצעות ראשי אלפי ישראל של הדור.

זוהי הסיבה לכך שמשה לא סבר שהוא צריך לעשות זאת בעצמו, כי עצם הענין שרועה ישראל ישנה את סדר הנהגתו כדי לדאוג למצב שלאחר הסתלקותו – הוא חידוש, ובנוסף לכך: לא היתה אז מחשבה על מצב אחר, כי לולא החטא שלאחר מכן. היה משה מכניס את ישראל לארץ ישראל, והיתה גאולה שלימה שאין אחריה גלות³⁸, שאז לומדים ישראל בדרגה של ראייה³⁹.

2. בחירת השופטים צריכה להעשות עלידי משה

אך ענין זה עצמו צריך להיעשות עלידי משה רבינו, כי כל עניני התורה, ואף הענינים

מצד עצמה, למעלה מן העולם, היא למטה מבחי' משה (וענין הראי').

(36) שאז מתחיל הסדר דאריך נושבת – "שש שנים תורע שך וגו'" (ר"פ בהר').

(37) וילך לא, טז.

(38) ראה שעה"ת לאדהאמ"צ ח"ב (חינוך) בתחלתו. אה"ת ואתחנן ע' סה. ע' צג. ושי"ג.

(39) ראה לקו"ת ואתחנן שם (ובארוכה אה"ת שם מאמרי ד"ה ואתחנן), דוה שמש רצה להכניס בנ"י לארץ הוא, כי אז הי' בהם ענין הראי' [ומכיון שלא פעל זה, אמר (לדור שנכנסו לארץ) "ועתה ישראל שמעו גו'", בחי' שמייעה. וי"ל שמשמע זה אמר אז משנה תורה שהיא התלבשות התורה בבחי' השגת משה כו', כדלקמן 41].

המתייחסים לדורות מאוחרים, צריכים להגיע באמצעות משה. כמאמר חז"ל⁴⁰, „כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש בתורה הכל ניתן למשה מסיני“. כלומר, אף מה שתלמיד ותיק בדור מאוחר מחדש, גם חידוש זה „ניתן למשה מסיני“.

כיוון שחידוש זה של תלמיד ותיק חודש בשכלו שלו, לפיכך אין יכול חידוש זה להיות חלק מתורת משה, אלא אם כן הוא יעבוד באמצעות משה, שאז זהו דבר ה' ממשי⁴¹.

וזאת אמר יתרו למשה רבינו „ואתה תחזה – ברוח־הקודש שנעליך“⁴²; משה צריך לבחור ולהציב, ברוח־הקודש שלו⁴³, את שרי האלפים וכו' שישפטו את העם, ועלידי כך הוא משפיע על כל הדורות, ששפיטת ישראל עלידי חכמי ישראל הסמוכין איש מפי איש עד משה רבינו, עליפי פסק דין שהם מגיעים אליו בשכלם, הוא משפט של תורת אמת, תורת משה.

ח. הדין בלשון „תחזה“

מכך יובן גם הדין בלשון „ואתה תחזה“, ולא „ואתה תראה“:

אם משה יסתכל ברוח־הקודש שלו בדרגה של ראיה – דרגת משה בכל עוצמתה, הרי לא יהא צורך בשרי אלפים וכו'. כל הענינים עוברים דרך משה בגלוי והוא עצמו שופט את כולם, את כל העם בעניניהם שלהם, הן „דבר הגדול“, והן „דבר הקטן“:

רק עלידי כך שאצל משה חלה וידידה

(40) נסמן בלקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 70 הערה 11.
(41) ראה גם בארוכה לקו"ש (שם ע' 69 ואילך). חז"ט ע' 12 ואילך) – בנוגע למשנה תורה, שע"ז שהתורה נתלבשה ברוח"ק דמשה (דמשה מפי עצמו אמרה – מגילה לא, ב), זה „פתח“ שגם לימוד התורה של תלמיד ותיק (מצד השגתו הו"א) עד סוף כל הדורות הוא דבר ה' ממש. ולהעיר גם ממשנ"ת [לקו"ש] [המתורגם] ח"ד ע' 74 ואילך) בענין „קול גדול ולא יסף“.

(42) פרש"י עה"פ. וראה ב' הדיעות במכילתא שם „בנבואה .. באספקלריא כו“.

(43) להעיר, דגם בנוגע למשנה תורה (שאמרה משה מפי עצמו) ה"ז „ברוך"ק" (תורה משה מעצמו מגילה שם).

מדרגתו (בדומה ל„התשתם את כוחי“), שבמקום ראיה קיימת אצלו הדרגה של „תחזה“, שהיא תרגום של ראיה⁴⁴, כלומר, כאשר הענין של ראיה „מתורגם“ ללשון ארמית, לשון העולם⁴⁵, וכמצי בלשון החסידות⁴⁶: „אחוריים של בחינת ראיה“⁴⁷, אז הוא רואה את ישראל כפי שהם מצד עצמם, ואז יש צורך בבחירת שרי אלפים וכו'⁴⁸.

לפיכך נקראת הפרשה על שם יתרו – „על שם שיתר פרשה אחת בתורה“: כי מצד דרגת משה סדר ההנהגה הוא שונה⁴⁹, ויתר־עליכן: לפי התורה מצד עצמה – גילוי חכמת ה' (על־ידי משה) סדר ההנהגה הוא שונה. אך יתרו גרם לתוספת בתורה, שגם הסדר של „ואתה תחזה“ יהא סדר של הנהגה על פי תורה⁵⁰.

(44) תו"א משפטים עה, ג. לקו"ת ואתחנן ו, רע"א. שער האמונה פכ"ה. ועוד. וראה חז"א (ס"ת) פת, סע"ב.

(45) ראה תו"א שם בריש העמוד. שם עז, ד ואילך. (46) לקו"ת (ועד"ז תו"א ושער האמונה) שם.

(47) וצ"ע ביות רענן ליל"ש פרשתנו (רמו ער) שמפרש דהמ"ד שס"ל דואתה תחזה היינו באספקלריא – „פי' בנבואה באספקלריא המאירה“. וכבר הקשה עליו במרכבת המשנה למכילתא שם. ועוד.

(48) עפ"ז יש לבאר ג"כ הא שפ"ב דברים (א, ט ואילך) תלה משה הענין דבמינוי שופטים בעצמו ולא ביתור (ראה אברבנאל פרשתנו כאן, ועוד) – כי מכיון שמשנה תורה אמרה משה מפי עצמו, היינו כפי שהתורה נתלבשה ברוח"ק שבמשה (ולא כמו"ש בגלוי „מפי הגבורה“) – לכן, גם מצד בחי' משה נרגש שצ"ל שופטים.

(49) ובפרט ע"פ הכלל (ראה ע"ח שער ד' פ"ג. של"ד פ"ג. של"ה פ"א. אגה"ק ביאור לסי' נך) דקדושה לא זזה ממקומה – הרי ישנה (גם עתה) בחי' משה שמצדה צ"ל „ראי“ (ולא – „תחזה“).

(50) ומכיון שהוא חלק בתורה מובן שניתן למשה מסיני, וכנ"ל (הערה 10) מספרי „אף בידי משה היו מסיני“. וע"פ משנ"ת בלקו"ש ח"ט ע' 387 הערה 54, דזה שכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש (היינו שהוא חידוש) כבר ניתן למשה מסיני, היינו לפי שבמ"ת „ניתנה“ התורה כמו"ש מושרשת ב„העלם העצמי דא"ס“ (שלמעלה מהתורה כמו שבאה בבחי' המשכה וגילוי) – יש לומר, דמ"ש בספרי ש„נתעלם מעיני משה“, הפירוש בזה הוא, שענין זה ניתן למשה באופן של העלם (שלמעלה מהתורה כמו שבאה בבחי' גילוי אצל משה). – מעין הביאור (והתירוץ) שלמשה ניתן הכלל שממנו ועל פיו חידש התלמיד ותיק ופרט – חידושו. וראה לקו"ש שם ע' 252 ואילך.

פון דעם דור – דער לעצטער דור פון גלות און דער ערשטער דור פון גאולה – אַז ער שטעלט מיט זיך פאַר דעם גמר וסיום פון „מעשינו ועבודתינו“¹ פון אידן במשך כל הדורות שלפני זה, צו פאַרענדיקן די לעצטע בירורים אין גלות, ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר² – „צופוצן די קנעפלעך“; אונזער עבודה באַשטייט אין ברענגען די גאולה בפועל פאַר דעם דור און פאַר אַלע דורות שלפני זה! דאָס הייסט, אַז אין דעם דור איז מען מסיים מעשינו ועבודתנו פון אידן במשך כל הדורות.

. . . אין דעם דור פון נשיא דורנו גופא זיינען פאַראַן עטלעכע שלבים ותקופות, ובכללות – דריי שלבים: (א) יום עשירי לחודש אחד עשר (יו"ד שבט ת"ש יו"ד) – דער סיום התקופה פון עבודת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין. (ב) דער יום למחרתו – יום אחד עשר לחודש אחד עשר (דער ערשטער גאַנצער טאָג לאחרי ההסתלקות), ובמיוחד בשנת עשתי עשר (תשי"א)³ – ווען עס האָט זיך אָנגעהויבן דער המשך וחידוש פון אַ נייער תקופה ו„נתלו המאורות“ פון דעם דור השביעי פון אַלטן רבי'ן (אָדער דור התשיעי פון בעש"ט). (ג) די תקופה נאָך דער הסתלקות פון בתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר ביום כ"ב לחודש אחד עשר (כ"ב שבט תשמ"ח).

. . . יום העשירי בחודש האחד עשר גייט אויף דעם סיום וגמר העבודה פון מברר זיין די לעצטע „שיריים“ פון גלות, „צופוצן די קנעפלעך“.

. . . דער יום למחרתו – יום אחד עשר לחודש אחד עשר – באַדייט אַז נוסף און נאָך דער עבודה פון יום עשירי בחודש אחד עשר, דערגרייכט מען און מען ווערט נתעלה (לויט דעם כלל פון „מעלין בקודש“⁴) אויך צו דעם גילוי (יום) פון אחד עשר.

. . . אין דעם גופא קומט מען דערנאָך צו נאָך אַ העכערע דרגא –

(1) תניא רפ"ז.

(2) שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(3) ראה סה"ש תש"נ ח"א ע' 255 הערה 99.

(4) ברכות כה, א. וש"נ.

משיחא), ע"י גילוי החסידות דהבעש"ט ורבותינו נשיאינו ממלאי מקומו, אשר לכשיפוצו מעינותיך חוצה "אתי מר" דא מלכא משיחא¹.

ויש לומר, שבהתאם לתוכן תיבת "מיד", צריך לומר שג' האותיות קשורים לא עם ג' זמנים שונים (משה בדורו, ישראל הבעש"ט בדורו, ודוד מלכא משיחא בדורו), אלא באים כולם יחד בסמיכות ממש ("מיד") בכל דור ודור ובכל זמן וזמן. כמרומז גם בזה ש"מיד" הוא גם ר"ת "משה, יהושע, דורם", ששלשתם היו בדור אחד.

וכן יש לומר בנוגע לדורנו זה – שבאותו הדור ישנו הגילוי דשלשתם – מ' (ר"ת משיח²), י' (ר"ת דב' שמותיו דכ"ק מו"ח אדמו"ר) וד' (דורם); יחד עם משה שבדורנו (כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו), בחי' עשר (עשירי בשבט), כולל גם הגילוי דתורת החסידות (מעניות הבעש"ט) על ידו, ישנו גם הגילוי דבחי' אחד עשר, "גואל ראשון הוא גואל אחרון"³, דוד מלכא משיחא.

מה.

אונזער דור איז דער לעצטער דור פון גלות און דער ערשטער דור פון דער גאולה – ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר דער בעל ההילולא האָט מכריז ומודיע געווען כמ"פ, אַז מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט און איצטער דאַרף מען נאָר מקבל זיין משיח צדקנו בפועל ממש – במילא איז פאַרשטאַנדיק, אַז אויב בינתיים איז געווען אַן ענין של הסתלקות, ווי דאָס איז געווען בכ"ב שבט בארבע שנים לפני זה (שנת ה'תשמ"ח), איז דאָס אַך ורק בכדי צו ברענגען די איינציקע עלי' וואָס איז נאָך געבליבן – די עלי' פון דער גאולה האמיתית והשלימה.

... מ'האָט גערעדט מערערע מאָל דעם געוואַלדיקן חידוש ועילוי

לקוטי

יתרו

שיחות

ט. דוקא על-ידי העבודה למטה מגיעים לדרגה נעלה

לפי זה יוצא, לכאורה, שהסדר של "ואתה תחזה" הוא ירידה בלבד ח"ו, כדי לדאוג ליהודים הזקוקים למוצק בינם לבין משה, כשם שישראל נזקקו למשה כמוצק בינם לבין "פי הגבורה".

אבל בפנימיות הענינים, הרי אדרבה: על-ידי שדואגים ומרוממים יהודי השרוי למטה מטה ביותר, ניתן "לקבל" את הגבוה-גבוה ביותר⁵¹. כפי שמאריך הרבי במאמרי ההילולא שלו⁵² שדוקא על-ידי העבודה כאן למטה, מקום

שקיימת בו מלחמה עצומה נגד הגוף והנפש הבהמית, מבזבזים את האוצרות היקרים ביותר, שעד המלחמה אין מגלים אותם כלל, ומטרת בזבז האוצרות היא, שהם עצמם יגיעו לאנשי החיל, המנהלים את המלחמה למעשה, ולא לפקודי החיל בלבד.

באמצעות זאת מתגשמת הכוונה העליונה של "נתאוהב הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים"⁵³, בעולם הזה התחתון, שאין תחתון למטה ממנו⁵⁴, דבר שיהיה בשלימות ובגלוי בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש. (משיחת ט"ו בשבט תשל"ה)

(51) שערי אורה ד"ה יביאו לבוש מלכות פ"ב ואילך.
(52) פלאג ואילך. ובכ"מ.
(53) תניא פל"ו. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 209 ואילך.
(54) באתי לגני השי"ת פרק יא. פרק כ.

לזכות

כ"ק אדונונו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ה)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדונונו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד

(הבעש"ט), דוד מלכא משיחא, ד.ה. אַז דער דור הראשון פון מתן תורה (דור משה) פאַרבינדט זיך מיט דעם דור האחרון (דהגאולה ע"י דוד מלכא משיחא), דורך גילוי החסידות פון דעם בעש"ט און רבותינו נשיאנו ממלאי מקומו, וואָס לכשיפוצו מעינותיך חוצה "אתי מר" דא מלכא משיחא¹.

ויש לומר, אַז בהתאם צו דעם תוכן פון דעם וואָרט "מיד" (גלייך), דאַרף מען זאָגן אַז די דריי אותיות זיינען פאַרבונדן ניט מיט דריי באַזונדערע זמנים (משה בדורו, ישראל הבעש"ט בדורו, און דוד מלכא משיחא בדורו), נאָר זיי קומען אַלע צוזאַמען בסמיכות ממש ("מיד") בכל דור ודור ובכל זמן וזמן. כמרומו אויך אין דעם וואָס "מיד" איז אויך ר"ת "משה, יהושע, דורם", וואָס אַלע דריי זיינען געווען בדור אחד.

וכן יש לומר בנוגע לדורנו זה – אַז אין דעם זעלבן דור האָט מען דעם גילוי פון אַלע דריי – מ' (ר"ת משיח²), י' (ר"ת פון ביידע נעמען פון "כ"ק מו"ח אדמו"ר) און ד' (דורם); צוזאַמען מיט דער משה שבדורנו (כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו), בחי' עשר (עשירי בשבט) כולל אויך דער גילוי תורת החסידות (די מעינות הבעש"ט) על ידו, האָט מען אויך דעם גילוי פון בחי' אחד עשר "גואל ראשון הוא גואל אחרון"³, דוד מלכא משיחא.

(משיחות ש"פ יתרו, כ"ף שבט תשנ"ב)

(1) אגה"ק הידועה דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

(2) להעיר שמנחם שמו (סנהדרין צח, ב).

(3) ראה שמו"ר פ"ב, ד. שם, ו. זח"א רנג, א. ש' הפסוקים פ' ויחי. תו"א משפטים עה, ב.

בזמננו זה, בעמדנו סמוך מיד לפני הגאולה האמיתית והשלימה . . . כמדובר כמ"פ שסיימו כבר הכל וכעת צריכה רק להיות הגאולה בפועל.

. . . מדובר כמ"פ הראשייתבות בדרך אפשר של "מיד" – משה, ישראל (הבעש"ט), דוד מלכא משיחא, היינו שהדור הראשון דמתן תורה (דור משה) מתקשר עם הדור האחרון (דהגאולה ע"י דוד מלכא

הוספה בשורת הגאולה

פו.

"קהל גדול ישובו הנה"¹, לארצנו הקדושה, "ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"²,

– שלכן, גם לפני הגאולה יושבים בה בני לבטח, ללא פחד מזה ש"אומות העולם מתרעשים ומתבהלים" בגלל ש"מלכי אומות העולם מתגרים זה בזה", כיון שהקב"ה "אומר להם (לישראל), בני, אל תתייראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם . . . (וכופל הענין) אל תיראו, הגיע זמן גאולתכם"³, "מלך המשיח . . . עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר עניים הגיע זמן גאולתכם"³.

(משיחות ש"פ יתרו, ח"י שבט תנש"א)

(1) ירמ' לא, ז.

(2) עקב יא, יב.

(3) יל"ש ישעי' רמז תצט.

מד.

בזמננו זה, ווען מ'האַלט סמוך גלייך פאַר דער גאולה האמיתית והשלימה . . . כמדובר מערערע מאָל אַז מ'האַט שוין אַלץ פאַרענדיקט און איצטער דאַרף נאָר זיין די גאולה בפועל.

מדובר כמ"פ די ראשי תיבות בדרך אפשר פון "מיד" – משה, ישראל